



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 116/07-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. mája 2007 predbežne prerokoval sťažnosť V., a. s., so sídlom v B., zastúpenej advokátom JUDr. E. V., PhD., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Ndc 6/2007 z 25. januára 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť V., a. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. marca 2007 doručená sťažnosť V., a. s., so sídlom v B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpenej advokátom JUDr. E. V., PhD., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Ndc 6/2007 z 25. januára 2007, ktorou sťažovateľ navrhoval vydať nález, ktorým ústavný súd rozhodne o porušení sťažovateľovho základného práva na súdnu ochranu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Ndc 6/2007 z 25. januára 2007, toto uznesenie zruší a vec vráti najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

Z podanej ústavnej sťažnosti zistil ústavný súd, že sťažovateľ ako žalovaný po tom, čo bol v konaní vedenom Okresným súdom Dolný Kubín pod sp. zn. 6 C 131/02 rozsudkom z 29. júla 2005 zaviazaný uviesť ospravedlnenie, nahradiť škodu a nemajetkovú ujmu žalobkyni a po tom, čo sťažovateľ proti tomuto rozsudku podal 28. septembra 2005 odvolanie a vec bola predložená Krajskému súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) ako odvolaciemu súdu, kde je vedená pod sp. zn. 23 Co 474/2005, podal krajskému súdu 24. mája 2006 návrh, aby bola vec z dôvodu vhodnosti podľa § 12 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) prikázaná na prejednanie a rozhodnutie inému súdu tohto istého stupňa.

Svoj návrh z 22. mája 2006 adresovaný krajskému súdu na prikávanie veci sp. zn. 23 Co 474/2005 z dôvodu vhodnosti inému súdu toho istého stupňa odôvodnil sťažovateľ tým, že Okresný súd Dolný Kubín vo veci konal na základe rozhodnutia krajského súdu z 22. januára 2002 vydaného z dôvodu, že sudcovia vecne a miestne príslušného Okresného súdu Žilina boli vo veci zaujatí, pretože žalobkyňou je manželka bývalého predsedu Okresného súdu Žilina, ktorý bol predsedom súdu v období rokov 1997 – 1999 a ktorý na Okresnom súde Žilina naďalej pôsobil do konca roku 2005 ako jeho sudca. Sťažovateľ poukázal ďalej i na to, že v inej veci, v ktorej bola takisto účastníkom manželka tohto sudcu, rozhodol krajský súd v čase, keď bol tento sudca predsedom Okresného súdu Žilina, o vylúčení všetkých sudcov z prejednávania danej veci, ako aj na to, že v ďalšej veci, v ktorej bol účastníkom tento sudca, boli rozhodnutím najvyššieho súdu z 26. novembra 2001 vylúčení i sudcovia krajského súdu. V tejto situácii vyslovil sťažovateľ pochybnosti o nestrannosti sudcov krajského súdu i vo veci sp. zn. 23 Co 474/2005, pretože je

predpoklad, že navrhovateľku v tomto konaní mnohí poznajú aj osobne, a to prostredníctvom jej manžela. Na základe uvedeného sa sťažovateľ domnieval, že sú dané dôvody a predpoklady pre postup podľa § 12 ods. 2 OSP, t. j. pre delegáciu veci z dôvodu vhodnosti.

Najvyšší súd o návrhu sťažovateľa na prikázanie veci z dôvodu vhodnosti inému súdu tohto istého stupňa rozhodol uznesením sp. zn. 2 Ndc 6/2007 z 25. januára 2007, a to tak, že *„návrhu na prikázanie veci Krajského súdu v Žiline sp. zn. 23 Co 474/2005 inému súdu toho istého stupňa sa nevyhovuje, lebo neboli zistené zákonné predpoklady navrhovaného opatrenia podľa § 12 ods. 2 O. s. p.“*.

Sťažovateľ k takémuto spôsobu rozhodnutia v sťažnosti uviedol:

«Z hľadiska stanoveného postupu (čl. 36 ods. 1 Listiny) je požiadavka riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia rozhodnutí orgánov verejnej moci jednou zo základných podmienok ústavne súladného rozhodnutia. Nezávislosť rozhodovania všeobecných súdov sa uskutočňuje v ústavnom a zákonnom procesnoprávnom a hmotnoprávnom rámci. Procesnoprávny rámec predstavujú predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu, ako vyplývajú z čl. 36 a nasl. Listiny. Jedným z týchto princíпов, predstavujúcich súčasť práva na riadny proces, ako aj pojmu právneho štátu a vylučujúcim ľubovôľu pri rozhodovaní, je aj povinnosť súdov svoje rozsudky odôvodniť (nález Ústavného súdu Českej republiky – ďalej len „ÚS ČR“, sp. zn. I. ÚS 336/2000 z 22. 5. 2002).

Z citovaných ustanovení Ústavy SR, Listiny a Dohovoru v spojitosti s príslušnými ustanoveniami OSP ako aj z judikatúry ÚS SR, ÚS ČR a Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že súdy sú povinné jasne a zrozumiteľne odôvodňovať svoje rozhodnutia s tým, že rozhodnutie, ktoré nedáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky vedie k neúplnosti, nepresvedčivosti a nepreskúmateľnosti súdneho rozhodnutia, čo je v rozpore s požadovaným účelom súdneho konania a vedie k porušeniu práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces chránených podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, čl. 36 ods. 1 Listiny a čl. 6 ods. 1 Dohovoru.»

Sťažnosť ústavnému súdu odôvodnil sťažovateľ tým, že uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Ndc 6/2007 z 25. januára 2007 neobsahuje náležité odôvodnenie, nemožno z neho zistiť, o aké skutkové zistenia svoje rozhodnutie oprel a aké právne úvahy ho viedli k jeho rozhodnutiu, a to napriek tomu, že v prípade uznesenia o nevyhovení návrhu na delegáciu z dôvodu vhodnosti nejde o žiaden z prípadov, v ktorom umožňuje OSP súdu v písomnom vyhotovení uznesenia neuviesť odôvodnenie (§ 169 ods. 2 OSP), keďže podľa názoru sťažovateľa nejde v tomto prípade ani o prípad, keď súd uznesením celkom vyhovel návrhu, ktorému nikto neodporoval, či uznesenie o vedení konania. Sťažovateľ poukázal i na to, že uznesenie najvyššieho súdu neobsahuje označenie účastníkov konania a ani samotnej veci, a teda neobsahuje náležitosti predpísané v § 169 ods. 1 OSP. Súčasťou práva na súdnu a inú ochranu je i právo účastníka na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky. Rozhodnutie všeobecného súdu musí uviesť vždy dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. Tieto princípy sledujú okrem iného i vylúčenie svojvôle rozhodovania všeobecných súdov.

Uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Ndc 6/2007 z 25. januára 2007 bolo sťažovateľovi doručené 7. marca 2007.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože

uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 50/05 a IV. ÚS 288/05).

Z postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní ktoré mu predchádzalo alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody.

Podľa § 12 ods. 2 OSP „vec možno prikázať inému súdu toho istého stupňa aj z dôvodu vhodnosti“.

Ako vyplýva z ustanovenia § 12 ods. 2 OSP, delegácia vhodná je fakultatívna a toto ustanovenie nezakladá preto povinnosť súdu návrhu na delegáciu z dôvodu vhodnosti vyhovieť, nadriadenému súdu poskytuje iba možnosť zvážiť okolnosti veci a z dôvodu vhodnosti vec prikázať inému súdu. Preto ustanovenie § 12 ods. 2 OSP nezakladá ani právo účastníka občianskeho súdneho konania na vyhovenie jeho návrhu na delegáciu veci z dôvodu vhodnosti.

Zmyslom a účelom inštitútu delegácie z dôvodu vhodnosti, a teda aj dôvodom pre takúto delegáciu, je zabezpečenie hospodárnosti občianskeho súdneho konania. Delegácia z dôvodu vhodnosti prichádza preto do úvahy najmä v tom štádiu občianskeho súdneho konania, ktoré predchádza vykonaniu dokazovania, alebo jeho podstatnej časti, teda spravidla v konaní pred súdom prvého stupňa. Delegácia z dôvodu vhodnosti je zásahom do práva účastníka občianskeho súdneho konania garantovaného ústavou i listinou na zákonného sudcu, a je výnimkou zo zákonom definovaných kritérií určenia miestnej príslušnosti súdu, a tým aj zákonného sudcu. Dôvodom na delegáciu z dôvodu vhodnosti v zmysle ustálenej súdnej praxe nemôže byť púha pochybnosť účastníka konania o nezaujatosti súdu, či jeho nespokojnosť s doterajším vedením konania súdom v danej veci alebo vo veci inej.

Nevyhovením návrhu na delegáciu veci preto nemôže podľa názoru ústavného súdu dôjsť k zásahu do práva účastníka na spravodlivý proces garantovaného čl. 46 ods. 1 ústavy alebo čl. 36 ods. 1 listiny. Rozhodovanie o návrhu účastníka konania na delegáciu veci

z dôvodu vhodnosti nie je navyše podľa názoru ústavného súdu rozhodovaním o jeho občianskoprávných právach alebo záväzkoch v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru.

O návrhu sťažovateľa na delegáciu veci z dôvodu vhodnosti najvyšší súd riadne rozhodol a svoje rozhodnutie založil na tom, že neboli zistené zákonné predpoklady navrhovaného opatrenia podľa § 12 ods. 2 OSP, čo uviedol v samotnom výroku rozhodnutia. Napokon ani samotný sťažovateľ v ústavnej sťažnosti najvyššiemu súdu nevyčíta to, že rozhodol nesprávne, t. j. že by za situácie, keď boli splnené predpoklady delegácie z dôvodu vhodnosti takémuto návrhu sťažovateľa nevyhovel. Už zo samotného návrhu sťažovateľa na delegáciu veci z dôvodu vhodnosti je zrejmé, že týmto návrhom sťažovateľ sledoval odstránenie svojich obáv z prípadnej sťažovateľom predpokladanej zaujatosti sudcov krajského súdu. V prípade existencie obavy zo zaujatosti sudcu, ktorému bola vec pridelená, ponúka zasa procesné právo iné prostriedky (§ 15a OSP – námietka zaujatosti). Rozhodnutie najvyššieho súdu v tomto prípade nemá navyše ani priamy vplyv na meritum veci.

Ústavný súd nepochybuje o tom, že základné právo na súdnu ochranu zohráva v demokratickej spoločnosti závažnú úlohu a zakotvenie tohto práva v ústave, listine a dohovore sleduje aj vylúčenie svojvôle pri rozhodovaní všeobecných súdov. V tomto prípade však ústavný súd nezistil, že by rozhodnutie najvyššieho súdu zasiahlo do základných práv sťažovateľa. Napadnuté rozhodnutie nebolo podľa jeho názoru ani svojvoľné, ani arbitrárne; dôvod, prečo najvyšší súd návrhu sťažovateľa nevyhovel, uviedol vo výroku svojho rozhodnutia.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. mája 2007